

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 67.680/1/V
van 6 augustus 2020

avis 67.680/1/V
du 6 août 2020

over

sur

een ontwerp van koninklijk
besluit 'houdende het
tuchtreglement van toepassing
op de octrooigemachtigden'

un projet d'arrêté royal
'établissant le règlement de
discipline applicable aux
mandataires en brevets'

Op 24 juni 2020 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Werk, Economie en Consumenten, verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 10 augustus 2020,^(*) een advies te verstrekken over een ontwerp van koninklijk besluit ‘houdende het tuchtreglement van toepassing op de octrooigemachtigden’.

Het ontwerp is door de eerste vakantiekamer onderzocht op 28 juli 2020. De kamer was samengesteld uit Roger STEVENS, eerste voorzitter van de Raad van State, Jo BAERT, kamervoorzitter, Chantal BAMPs, staatsraad, Johan PUT, assessor, en Astrid TRUYENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Arne CARTON, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Jeroen VAN NIEUWENHOVE, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 6 augustus 2020.

*

Le 24 juin 2020, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la Ministre de l'Emploi, de l'Économie et des Consommateurs à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, prorogé de plein droit jusqu'au 10 août 2020^(**), sur un projet d'arrêté royal ‘établissant le règlement de discipline applicable aux mandataires en brevets’.

Le projet a été examiné par la première chambre des vacations le 28 juillet 2020. La chambre était composée de Roger STEVENS, premier président du Conseil d'État, Jo BAERT, président de chambre, Chantal BAMPs, conseiller d'État, Johan PUT, assesseur, et Astrid TRUYENS, greffier.

Le rapport a été présenté par Arne CARTON, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Jeroen VAN NIEUWENHOVE, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 6 août 2020.

*

^(*) Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege verlengd wordt met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juli en 31 juli of wanneer hij verstrijkt tussen 15 juli en 15 augustus.

^(**) Ce délai résulte de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, *in fine*, des lois ‘sur le Conseil d'État’, coordonnées le 12 janvier 1973 qui précise que ce délai est prolongé de plein droit de quinze jours lorsqu'il prend cours du 15 juillet au 31 juillet ou lorsqu'il expire entre le 15 juillet et le 15 août.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET ONTWERP

2. Het om advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit strekt ertoe de deontologische kernverplichtingen van de leden van het Instituut voor Octrooigemachtigden opgericht bij artikel XI.75/3, § 1, van het Wetboek van economisch recht (hierna: het Instituut) te bepalen (artikelen 2 tot 5 van het ontwerp), verplichtingen op te leggen inzake de kennisgeving van gerechtelijke, tuchtrechtelijke of administratieve procedures die lopen tegen de leden van het Instituut (artikel 6 van het ontwerp), de regels vast te stellen inzake de samenstelling van de tuchtcommissie van het Instituut en de op de leden van het Instituut toepasselijke tuchtprocedure (artikelen 7 tot 30 van het ontwerp), en de rechtspleging bij het hof van beroep van Brussel te regelen voor het behandelen van de beroepen tegen beslissingen van de tuchtcommissie (artikel 31 van het ontwerp).

Het is nog niet bepaald wanneer het te nemen besluit in werking zal treden,¹ vermits in artikel 35 van het ontwerp geen datum voorkomt.

RECHTSGROND

3.1. In de aanhef van het ontwerp wordt als rechtsgrond verwezen naar de algemene uitvoeringsbevoegdheid van de Koning (artikel 108 van de Grondwet) en naar artikel XI.75/8, §§ 1, vierde lid, en 2, derde lid, van het Wetboek van economisch recht. Die laatste bepalingen zijn in het Wetboek ingevoegd bij de wet van 8 juli 2018 'houdende bepalingen ter bescherming van de titel van octrooigemachtigde', maar het artikel tot invoeging ervan is nog niet in werking gesteld door de Koning.²

3.2. Voor de artikelen 1 tot 5, 7 tot 16, 19 tot 23, 25 tot 30 en 32 tot 34 van het ontwerp kan in beginsel rechtsgrond worden gevonden in artikel XI.75/8, § 2, derde lid, van het Wetboek van economisch recht, dat stelt dat de Koning het tuchtrechtlement bepaalt.

3.3. Voor de artikelen 17 en 18 van het ontwerp wordt de rechtsgrond gezocht in artikel XI.75/8, § 1, vierde lid, van het Wetboek van economisch recht, dat stelt dat de Koning de

¹ De gemachtigde verklaarde in dit verband: "Het is de bedoeling dat klachten bij de tuchtcommissie slechts aanhangig kunnen worden gemaakt vanaf de datum van inwerkingtreding van artikel 33 van de wet van 8 juli 2018. Dit laatste artikel en de overige artikelen van de wet van 8 juli 2018 waarvoor nog geen datum van inwerkingtreding wordt voorzien, treden slechts in werking in een volgende, latere fase. Hun inwerkingtreding benodigt een operationeel Instituut."

² De inwerkingstelling van artikel XI.75/8 van het Wetboek van economisch recht is opgenomen in een ontwerp van koninklijk besluit 'betreffende de vertegenwoordiging inzake octrooien', waarover terzelfdertijd om advies is verzocht (adviesaanvraag 67.681/1/V). In artikel 64, 1°, van dat ontwerpbesluit wordt bepaald dat artikel 28 van de wet van 8 juli 2018 – waarmee artikel XI.75/8 in het Wetboek van economisch recht wordt ingevoegd – in werking treedt op de eerste dag van een bepaalde maand, zonder dat al is ingevuld om welke maand en om welk jaar het gaat.

nadere regels bepaalt voor de opvolging van een lid van de tuchtcommissie bij overlijden of ontslag. De artikelen 17 en 18 van het ontwerp hebben echter niet enkel betrekking op de opvolging van een lid van de tuchtcommissie in geval van overlijden en ontslag, maar ook in geval van de onmogelijkheid voor een lid om het mandaat verder uit te oefenen. Vermits in artikel XI.75/8, § 1, vierde lid, van het ontwerp geen melding wordt gemaakt van andere gevallen buiten overlijden en ontslag, kan er geen rechtsgrond aan ontleend worden voor het regelen van de opvolging bij de onmogelijkheid van een lid van de tuchtcommissie om het mandaat verder uit te oefenen. Ook een beroep op artikel 108 van het Grondwet kan geen soelaas bieden, want die grondwettelijke bepaling biedt niet de mogelijkheid om de draagwijdte van de wet te verruimen, die wet aan te vullen of eventuele leemten ervan op te vullen.³

4. Ook op andere vlakken rijzen er moeilijkheden inzake de rechtsgrond voor het ontworpen besluit. De probleempunten worden hierna weergegeven.

4.1. Luidens artikel 6, eerste lid, van het ontwerp zijn de leden verplicht om aan de raad van het Instituut (hierna: de raad) kennis te geven van elke “gerechtelijke, tucht- of administratieve procedure” die betrekking heeft op “het beroep van gemachtigde inzake intellectuele eigendom”. Luidens artikel 6, tweede lid, van het ontwerp is de raad onder bepaalde voorwaarden verplicht “alle informatie die een betrokken gerechtelijke, tucht- of bestuurlijke autoriteit, inclusief de tuchtcommissie, hem vraagt” te verstrekken. Het gaat om bepalingen die de verwerking van persoonsgegevens betreffen en die bijgevolg een inmenging in het recht op privéleven impliceren.

Het Grondwettelijk Hof leidt uit artikel 22 van de Grondwet een versterkt wettigheidsbeginsel af dat aan elke burger waarborgt dat geen enkele inmenging in het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven kan plaatsvinden dan krachtens regels die zijn aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering. Nog volgens het Hof is een delegatie aan een andere macht niet in strijd met dat wettigheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de essentiële elementen voorafgaandelijk door de wetgever zijn vastgesteld.⁴

Voor het regelen van de voormelde verwerkingen van persoonsgegevens blijkt er geen uitdrukkelijke rechtsgrond voorhanden te zijn. Die wettelijke basis zal dus eerst moeten worden gecreëerd vooraleer de ontworpen bepalingen doorgang kunnen vinden.

4.2. Artikel 16, tweede lid, van het ontwerp bepaalt dat het hof van beroep te Brussel beslist over verzoeken tot wraking tegen leden van de tuchtcommissie, bij voorrang op de andere zaken.

³ Over de strekking en de beperkingen van de algemene verordeningbevoegdheid inzake tenuitvoerlegging van wetten, die artikel 108 van de Grondwet aan de Koning toekent, zie: Cass. 18 november 1924, *Pas.* 1925, I, 25; Cass. 23 september 1993, *Arr.Cass.* 1993, 751; de conclusie van procureur-generaal W.J. GANSHOF VAN DER MEERSCH voor Cass. 17 mei 1963, *JT* 1963, 589; M. LEROY, *Les règlements et leurs juges*, Bruylant, 1987, nr. 16.

⁴ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof: zie bv. GwH 15 maart 2018, nr. 29/2018, B.13.1.

Artikel 31 van het ontwerp bevat de nadere regels over de beroepsprocedure voor het hof tegen een beslissing van de tuchtcommissie. Het omvat regels over het voorwerp, de beroepstermijn en de personen die een beroep kunnen instellen, de ontvankelijkheid van het verzoekschrift, de procedure en de kennisgeving van het arrest.

Over de rechtsgrond van artikel 16 van het ontwerp verklaarde de gemachtigde:

“De rechtspleging bij het hof van beroep te Brussel binnen het kader van wraking vloeit voort uit artikel XI.75/8, § 6, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht dat hoger beroep mogelijk maakt tegen de beslissingen van de tuchtcommissie van het Instituut bij het hof van beroep te Brussel.

Zulks volgt uit de bestaande rechtspraak. In zijn arrest van 7 april 2008 (nr. 181.759) heeft de Raad van State daartoe gewezen op de rechtspraak van het Hof van Cassatie die stelde dat:

Artikel 838 van het Gerechtelijk Wetboek, ingevolge artikel 2 van hetzelfde Wetboek, ook geldt ten aanzien van een wraking van een lid van tuchtrechtelijke rechtscolleges;

Dat de boordeling van de wrakingsgronden toebehoort aan de onmiddellijk hogere rechtsinstantie, die boven de rechtsinstantie staat waarvan de leden gewraakt worden.

Binnen de context van de tuchtcommissie van het Instituut, betreft de onmiddellijk hogere rechtsinstantie het hof van beroep te Brussel.

De Raad van State verwees in haar arrest overigens naar een eigen advies van de afdeling wetgeving (nr. 37217/3 van 8 juni 2004):

‘Artikel 838 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat over de wraking uitspraak wordt gedaan door de rechtbank van eerste aanleg, door het hof van beroep, door het arbeidshof of door het Hof van Cassatie, naargelang van het geval, op de conclusie van het openbaar ministerie, nadat de partijen behoorlijk zijn opgeroepen om hun opmerkingen te horen.

Ingevolge de wijziging aangebracht in artikel 838 van het Gerechtelijk Wetboek bij de wet van 12 maart 1998, behoort de beoordeling van wrakingsgronden niet meer aan de rechtsinstantie waarvan de leden gewraakt worden, maar wel aan de onmiddellijk hogere rechtsinstantie. Die bepaling, die de wetgever beschouwt als een belangrijk element van het recht van verdediging, heeft een algemene strekking en is, overeenkomstig artikel 2 van het Gerechtelijk Wetboek, in beginsel toepasselijk op alle tuchtrechtsplegingen van jurisdictionele aard .

(...)

Indien de stellers van het ontwerp van deze regeling wensen af te wijken, is een optreden van de wetgever vereist. Zo zou geopteerd kunnen worden voor een regeling als vervat in de wet van 22 april 1999 betreffende de beroepstucht voor accountants en belastingconsulenten. In deze wet is de wetgever afgeweken van de gemeenrechtelijke wrakingsprocedure en heeft hij bepaald dat over de wraking wordt beslist door de tuchtcommissie zelf, in een andere samenstelling.’

De vermelding in het ontwerp van het hof van beroep te Brussel als rechtsinstantie die beslist over verzoeken tot wraking tegen leden van de tuchtcommissie van het Instituut, vormt van het bovenstaande een bevestiging.”

Over de rechtsgrond van artikel 31 van het ontwerp verklaarde de gemachtigde:

“Ingevolge artikel XI.75/8, §2, derde lid, van het Wetboek van economisch recht bepaalt de Koning het tuchtreglement, dat de belangrijkste gedragsregels en de tuchtprocedure omvat. Ingevolge artikel XI.75/8, § 6, eerste lid, van hetzelfde Wetboek staat tegen de beslissingen van de tuchtcommissie hoger beroep open bij het hof van beroep te Brussel. De mogelijkheid tot het instellen van een beroep betreft een belangrijk aspect van de tuchtprocedure. De machtiging aan de Koning voor het vastleggen van de tuchtprocedure samengenomen met de beroepsmogelijkheid impliceren dat de Koning de modaliteiten kan vastleggen voor het (instellen van het) beroep tegen de beslissingen van de tuchtcommissie van het Instituut.”

Artikel XI.75/8, § 6, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht bevat echter geen machtiging aan de Koning, maar enkel de aanduiding van het hof van beroep te Brussel als bevoegde beroepsinstantie inzake beslissingen van de tuchtcommissie.

Artikel XI.75/8, § 2, derde lid, van het Wetboek van economisch recht stelt voorts enkel dat de Koning het tuchtreglement bepaalt en machtigt de Koning aldus ook om “de nadere regels aangaande de tuchtprocedure” te bepalen.⁵ Die bepaling vormt echter geen machtiging aan de Koning om de rechtsmacht van het betrokken hof van beroep te omschrijven, om de modaliteiten en voorwaarden van de gerechtelijke procedure te bepalen,⁶ noch om af te wijken van het Gerechtelijk Wetboek.⁷

Artikel 146, eerste zin, van de Grondwet bevat overigens een legaliteitsbeginsel voor het oprichten van een jurisdictioneel orgaan, wat betekent dat de grondregels voor de organisatie, de werkwijze en de procedure, in zoverre zij voortvloeien uit het “instellen” van een rechtscollège in de zin van artikel 146 van de Grondwet, in de wet moeten worden behandeld.⁸

De in artikel 31 van het ontwerp vermelde voorwaarden en nadere regels van de beroepsprocedure bij het hof van beroep van Brussel vereisen dus een tussenkomst van de wetgever.⁹ Hetzelfde geldt voor artikel 16, tweede lid, van het ontwerp, aangezien deze bepaling de bevoegdheid van het hof van beroep van Brussel verruimt tot verzoeken tot wraking tegen leden van de tuchtcommissie, terwijl in artikel XI.75/8, § 6, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht enkel sprake is van “de beslissingen van de tuchtcommissie”.

⁵ *Parl.St.* Kamer 2017-18, nr. 54-3069/001, 29.

⁶ Indien het de bedoeling was om de Koning daartoe te machtigen, dan had de wetgever het allicht niet nodig gevonden om zelf de specifieke procedureregels in het Gerechtelijk Wetboek in te schrijven die het voorwerp is van artikel 41 van wet van 8 juli 2018.

⁷ Zo wijkt het verbod op tussenkomst (artikel 31, § 3, vierde lid, van het ontwerp) af van artikel 728, § 2ter, van het Gerechtelijk Wetboek, dat is ingevoegd door artikel 41 van wet van 8 juli 2018. Die bepaling voorziet in de mogelijkheid tot tussenkomst voor leden van het Instituut en bepaalde Europese octrooigemachtigden op de zitting (cf. *Parl. St.* Kamer 2017-18, nr. 54-3069/001, 40-41). Behalve indien hij daartoe specifiek gemachtigd is, kan de Koning niet afwijken van de wet.

⁸ Adv. RvS nr. 62.411/2/AV van 2 maart 2018 over een voorontwerp van wet ‘houdende oprichting van het Brussels International Business Court’, opmerking 49.

⁹ In het licht hiervan is er evenmin rechtsgrond voor artikel 14, § 1, derde lid, 2°, van het ontwerp, dat verwijst naar de procedure bij het hof van beroep van Brussel “overeenkomstig artikel 31”.

Er bestaat evenmin een rechtsgrond voor het opleggen van de verplichting om “de arresten van het hof van beroep na te leven” (artikel 32, tweede lid, van het ontwerp). De regels inzake het gezag van gewijsde van arresten zijn immers bepaald in het Gerechtelijk Wetboek.

4.3. Uit artikel 23, § 1, 6°, van het ontwerp volgt dat een klacht slechts ontvankelijk zal zijn als een bedrag van 50 euro aan het Instituut is betaald. Daarnaast biedt artikel 29, § 2, tweede lid, van het ontwerp de tuchtcommissie de mogelijkheid om te beslissen dat een lid de binnen het kader van de tuchtprocedure door het Instituut gemaakte kosten geheel of gedeeltelijk moet vergoeden.

Gevraagd naar de rechtsgrond voor deze bepalingen die een financiële last aan particulieren opleggen, verwees de gemachtigde naar artikel XI.75/8, § 2, derde lid, van het Wetboek van economisch recht.

Die bepaling houdt echter louter een machtiging in voor het bepalen van het tuchtreglement. Ze kan niet gelezen worden als een machtiging aan de Koning om van de burger bepaalde bijdragen te eisen. Uit artikel 173 van de Grondwet volgt immers dat voor het opleggen van een financiële bijdrage een specifieke wettelijke machtiging vereist is, die hier niet voorhanden is.

4.4. Artikel 24 van het ontwerp houdt de verplichting in voor een lid dat betrokken is in een tuchtprocedure om aan de rapporteur en de tuchtcommissie “zonder enige beperking alle nodige informatie te bezorgen, alsook indien nodig al zijn dossiers”.

Overeenkomstig artikel XI.75/13, § 3, van het Wetboek van economisch recht is artikel 458 van het Strafwetboek inzake het beroepsgeheim van toepassing op de leden van het Instituut. Krachtens dat laatste artikel kan enkel “de wet, het decreet of de ordonnantie” vrijstellen van het beroepsgeheim. De Koning is dan ook niet bevoegd om de in artikel 24 van het ontwerp voorziene verplichting op te leggen.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 12

5. In artikel 12 van het ontwerp wordt bepaald dat de tuchtvervolgingen slechts verjaren tien jaar na de dag waarop de vermeende overtreding werd begaan of eindigde. De verjaring wordt bovendien gestuit “door elke procedurehandeling die door de tuchtcommissie tegen het betrokken lid van het Instituut wordt gesteld voor dezelfde inbreuk tijdens de verjaringstermijn”.

Het gaat om een uitermate lange verjaringstermijn. De meeste tuchtregelingen voorzien in een korte verjaringstermijn van zes maanden, die begint te lopen na de vaststelling of de kennisname van de feiten door de tuchtoverheid.¹⁰

¹⁰ I. OPDEBEEK en A. COOLSAET, *Algemene beginselen van ambtenarentuchtrecht*, Brugge, die Keure, 2011, 291.

Ondervraagd over de keuze voor die ongebruikelijk lange verjaringstermijn, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“De doorlooptijd van de aanvraag van een Belgisch octrooi tot de verlening bedraagt gewoonlijk één tot twee jaar. Inbreukprocedures of nietigheidsprocedures m.b.t. octrooien voor de Belgische hoven en rechtbanken nemen eveneens gewoonlijk een aantal jaren in beslag. Beroepsfouten die de octrooigemachtigde begaat bij de redactie van een octrooiaanvraag, die bijvoorbeeld de nietigheid van het octrooi tot gevolg hebben, kunnen bijgevolg pas na vele jaren aan het licht komen. Daarom werd gekozen voor een langere verjaringstermijn van tien jaar.”

Die uitleg vormt een redelijke verantwoording voor de gekozen verjaringstermijn.

Het gegeven dat er gedurende een lange termijn tuchtvervolgingen mogelijk zijn, neemt echter niet weg dat de tuchtoverheid in de verschillende stadia van de procedure de redelijke termijn in acht zal moeten nemen. Bijgevolg zal de tuchtoverheid *in concreto* moeten nagaan of de tuchtprocedure binnen een redelijke termijn is ingesteld, rekening houdend met de aard en de complexiteit van de beweerde tuchtrechtelijke inbreuk en alle elementen van de zaak.¹¹

Artikel 14

6. Artikel 14, § 1, eerste lid, van het ontwerp stelt dat in alle stadia van de tuchtprocedure artikel 871bis van het Gerechtelijk Wetboek in verband met de bescherming van bedrijfsgeheimen van overeenkomstige toepassing is, “hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van het betrokken lid of van elke belanghebbende”.

De gemachtigde verklaarde hierover:

“Het doel bestaat er inderdaad in dat deze bepaling van toepassing is.

Met de zinsnede ‘hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van het betrokken lid of van elke belanghebbende’ wordt in feite verwezen naar de overeenkomstige zinsnede in artikel 871bis, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, zijnde ‘op een met redenen omkleed verzoek van een belanghebbende partij of op eigen initiatief’.”

Het zinsdeel “hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van het betrokken lid of van elke belanghebbende” is derhalve te schrappen in de ontworpen bepaling. Artikel 871bis van het Gerechtelijk Wetboek zal immers van overeenkomstige toepassing zijn in het kader van de tuchtprocedure, inbegrepen de in het eerste lid van de paragrafen 1 en 2 van dat artikel voorkomende regel dat “op een met redenen omkleed verzoek van een belanghebbende partij of op eigen initiatief” kan beslist worden bedrijfsgeheimen of vermeende bedrijfsgeheimen als vertrouwelijk aan te merken.

7. In artikel 14, § 1, tweede lid, van het ontwerp wordt bepaald dat die beslissingen worden genomen “naargelang het geval, (...) door de rapporteur of door de tuchtcommissie”. Het is echter niet duidelijk welke instantie in welk geval bevoegd is.

¹¹ GwH 4 februari 2010, nr. 8/2010, B.7.

Daarover om toelichting verzocht, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“De bevoegdheid van de rapporteur dan wel de tuchtcommissie tot het nemen van de betrokken beslissingen wordt bepaald aan de hand van hun onderscheiden bevoegdheden. Zo is de rapporteur bevoegd om het onderzoek te voeren, ingevolge artikel 22, § 1, tweede lid, 2°, van het ontwerp. Voor informatie waarvan kennis wordt genomen binnen het kader van het onderzoek, kan men bijgevolg stellen dat de rapporteur bevoegd is om te beslissen. Ingevolge artikel 26, § 2, derde lid, van het ontwerp neemt de tuchtcommissie kennis van de verdediging van het betrokken lid. Voor informatie waarvan kennis wordt genomen binnen het kader van deze verdediging, kan men bijgevolg stellen dat de tuchtcommissie bevoegd is te beslissen. Enz.”

Het is aangewezen om de ontworpen bepaling in het licht van deze verduidelijking aan te passen teneinde mogelijke twijfel over de draagwijdte ervan te vermijden.

Artikel 22

8. Op de vraag of met de zinsnede “aanhangig worden gemaakt” in artikel 22, § 1, eerste lid, van het ontwerp ook het in behandeling nemen wordt beoogd, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Met de term ‘aanhangig worden gemaakt’ in artikel 22, § 1, van het ontwerp wordt inderdaad zowel de behandeling van een zaak na een klacht als de behandeling ambtshalve bedoeld. In de Franse versie correspondeert de terminologie in de artikelen 7 en 22 van het ontwerp wel via het gebruik van het werkwoord ‘saisir’.”

Het is raadzaam om de ontworpen bepaling te verduidelijken in overeenstemming met artikel 7 van het ontwerp.

9. Luidens artikel 22, § 1, tweede lid, 2°, van het ontwerp heeft de rapporteur tot taak “het betrokken lid te horen”. In artikel 26, § 2, van het ontwerp wordt dan weer bepaald dat de tuchtcommissie, vooraleer een beslissing te nemen, het betrokken lid de mogelijkheid moet bieden om zijn verdediging te voeren, nadat de rapporteur het lid kennis heeft gegeven van onder meer zijn verslag.

Uit artikel 22, § 1, tweede lid, 2°, van het ontwerp blijkt echter niet duidelijk wanneer het lid moet worden gehoord.

De gemachtigde verklaarde in dit verband:

“De rapporteur is ertoe gehouden om de betrokken octrooigemachtigde binnen het kader van zijn onderzoek (en dus vooraleer hij het verslag heeft opgesteld) te horen, ingevolge artikel 22, § 1, tweede lid, 2°, van het ontwerp. Nadien krijgt de betrokken octrooigemachtigde [de gelegenheid om] zijn verdediging te voeren, na in kennis te zijn gesteld van het verslag van de rapporteur, ingevolge artikel 26, § 2, van het ontwerp.”

Uit artikel 22, § 1, tweede lid, 2°, van het ontwerp blijkt echter niet duidelijk op welk tijdstip de betrokkene moet worden gehoord. Duidelijkheidshalve zal die bepaling dus moeten worden aangevuld met dat element.

10. Ook artikel 22, § 1, tweede lid, 4°, van het ontwerp is niet heel duidelijk. Er wordt in bepaald dat de rapporteur “indien nodig” (in de Franse tekst: “s’il y a lieu”) het dossier of het verslag aanvult op verzoek van de voorzitter van de tuchtcommissie, de voorzitter van de raad of de minister.

Vermits uit de woorden “indien nodig” niet kan worden afgeleid wie oordeelt of die aanvulling al of niet noodzakelijk is, werd daarover toelichting gevraagd. De gemachtigde verklaarde in dit verband:

“[De rapporteur] beoordeelt zelf of hij het, ingevolge het verzoek van de voorzitter van de tuchtcommissie, de voorzitter van de raad of de minister, nodig acht om het onderzoek, het dossier of zijn verslag aan te vullen.”

Daaruit blijkt dat de voorzitter van de tuchtcommissie, de voorzitter van de raad of de minister bevoegd voor Economie alleen een vrijblijvend verzoek aan de rapporteur kunnen richten, zodat de rapporteur autonoom de noodzakelijkheid van een aanvullend onderzoek beoordeelt. Aangezien uit de ontworpen bepaling niet duidelijk blijkt dat de voormelde drie personen ter zake niet over enig instructierecht beschikken,¹² is het aangewezen om een verduidelijking in die zin op te nemen.

Artikel 26

11. Door te voorzien in een kennisgeving aan het betrokken lid van “de overtredingen die hem kunnen verweten worden” en van “de klacht”, wekt artikel 26, § 2, eerste lid, van het ontwerp de indruk dat de betrokkene voordien nog geen kennis moet hebben gekregen van de hem ten laste gelegde feiten. In het ontworpen besluit moet het voorafgaand horen van de betrokkene duidelijker geregeld worden, onder meer door te bepalen op welk tijdstip in de procedure die kennisgeving moet plaatsvinden.

Artikel 35

12. De datum van inwerkingtreding van het te nemen besluit is nog niet ingevuld in artikel 35 van het ontwerp. Er dient te worden over gewaakt dat die datum wordt afgestemd op de datum van inwerkingtreding die wordt bepaald in artikel 64, 1°, van het ontwerp 67.681/1/V, vermits daarin de inwerkingtreding van de rechtsgrond wordt geregeld.

*

¹² Weliswaar voorziet artikel 15, § 1, eerste lid, van het ontwerp dat de leden van de tuchtcommissie geen instructies kunnen krijgen, maar dit geldt enkel voor “wat hun beslissingen betreft”.

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DU PROJET

2. Le projet d'arrêté royal soumis pour avis a pour objet de fixer les obligations déontologiques principales des membres de l'Institut des mandataires en brevets (ci-après : l'Institut), créé par l'article XI.75/3, § 1er, du Code de droit économique (articles 2 à 5 du projet), d'imposer des obligations concernant la notification des procédures judiciaire, disciplinaire ou administrative dont les membres de l'Institut font l'objet (article 6 du projet), de fixer les règles relatives à la composition de la commission de discipline de l'Institut et à la procédure disciplinaire applicable aux membres de l'Institut (articles 7 à 30 du projet) et de régler la procédure devant la Cour d'appel de Bruxelles pour le traitement des recours contre les décisions de la commission de discipline (article 31 du projet).

Il n'est pas encore déterminé quand l'arrêté envisagé entrera en vigueur ¹, dès lors que l'article 35 du projet ne prévoit pas de date.

FONDEMENT JURIDIQUE

3.1. Le préambule du projet vise, à titre de fondement juridique, le pouvoir général d'exécution du Roi (article 108 de la Constitution) et l'article XI.75/8, §§ 1er, alinéa 4, et 2, alinéa 3, du Code de droit économique. Ces dernières dispositions ont été insérées dans le Code par la loi du 8 juillet 2018 'portant des dispositions en vue de la protection du titre de mandataire en brevets', mais l'article les insérant n'a pas encore été mis en vigueur par le Roi ².

3.2. Les articles 1er à 5, 7 à 16, 19 à 23, 25 à 30 et 32 à 34 du projet peuvent en principe trouver un fondement juridique dans l'article XI.75/8, § 2, alinéa 3, du Code de droit économique, qui énonce que le Roi fixe le règlement de discipline.

¹ À ce propos, le délégué a déclaré : « Het is de bedoeling dat klachten bij de tuchtcommissie slechts aanhangig kunnen worden gemaakt vanaf de datum van inwerkingtreding van artikel 33 van de wet van 8 juli 2018. Dit laatste artikel en de overige artikelen van de wet van 8 juli 2018 waarvoor nog geen datum van inwerkingtreding wordt voorzien, treden slechts in werking in een volgende, latere fase. Hun inwerkingtreding benodigt een operationeel Instituut ».

² La mise en vigueur de l'article XI.75/8 du Code de droit économique est inscrite dans un projet d'arrêté royal 'relatif à la représentation en matière de brevets', sur lequel un avis a été demandé en même temps (demande d'avis 67.681/1/V). L'article 64, 1° de ce projet d'arrêté dispose que l'article 28 de la loi du 8 juillet 2018 – qui insère l'article XI.75/8 dans le Code de droit économique – entre en vigueur le premier jour d'un mois déterminé, sans qu'il soit indiqué le mois et l'année en question.

3.3. Pour les articles 17 et 18 du projet, le fondement juridique est recherché à l'article XI.75/8, § 1er, alinéa 4, du Code de droit économique, qui énonce que le Roi fixe les modalités pour la succession d'un membre de la commission de discipline en cas de décès ou de démission. Or, les articles 17 et 18 du projet concernent non seulement la succession d'un membre de la commission de discipline en cas de décès ou de démission, mais également en cas d'impossibilité d'un membre de poursuivre l'exercice du mandat. Dès lors que l'article XI.75/8, § 1er, alinéa 4, du projet ne mentionne pas d'autres cas en dehors du décès et de la démission, il ne peut y être tiré un fondement juridique pour le règlement de la succession en cas d'impossibilité d'un membre de la commission de discipline de poursuivre l'exercice du mandat. Un recours à l'article 108 de la Constitution ne procure pas non plus de solution, cette disposition constitutionnelle n'offrant pas la possibilité d'étendre la portée de la loi, de la compléter ou d'en combler les éventuelles lacunes³.

4. Le fondement juridique de l'arrêté en projet suscite également des difficultés dans d'autres domaines. Les points posant problème sont exposés ci-après.

4.1. Selon l'article 6, alinéa 1er, du projet, les membres sont obligés d'informer le conseil de l'Institut (ci-après : le conseil) de toute « procédure judiciaire, disciplinaire ou administrative » qui porte sur « l'exercice de la profession de mandataire en propriété intellectuelle ». Aux termes de l'article 6, alinéa 2, du projet, le conseil est obligé, sous certaines conditions, de fournir « toute information qui lui est demandée par une autorité judiciaire, disciplinaire ou administrative concernée, la commission de discipline incluse ». Il s'agit de dispositions qui concernent le traitement de données à caractère personnel et qui, par conséquent, impliquent une ingérence dans le droit à la vie privée.

La Cour constitutionnelle déduit de l'article 22 de la Constitution un principe de légalité renforcé qui garantit à tout citoyen qu'aucune ingérence dans le droit au respect de la vie privée et familiale ne peut avoir lieu qu'en vertu de règles adoptées par une assemblée délibérante, démocratiquement élue. Toujours selon la Cour, une délégation à un autre pouvoir n'est pas contraire au principe de légalité, pour autant que l'habilitation soit définie de manière suffisamment précise et porte sur l'exécution de mesures dont les éléments essentiels sont fixés préalablement par le législateur⁴.

Il ne semble pas exister de fondement juridique exprès pour le règlement des traitements de données à caractère personnel précités. Cette base légale devra donc d'abord être créée avant que les dispositions en projet puissent se concrétiser.

4.2. L'article 16, alinéa 2, du projet dispose que la cour d'appel de Bruxelles statue, toutes affaires cessantes, sur la récusation à l'encontre des membres de la commission de discipline.

³ Sur la portée et les limites du pouvoir réglementaire général d'exécution des lois que l'article 108 de la Constitution reconnaît au Roi, voir Cass., 18 novembre 1924, *Pas.*, 1925, I, p. 25 ; Cass., 23 septembre 1993, *Arr. Cass.* 1993, p. 751 ; les conclusions du procureur général W.J. GANSHOF VAN DER MEERSCH avant Cass., 17 mai 1963, *J.T.*, 1963, p. 589 ; M. LEROY, *Les règlements et leurs juges*, Bruylant, 1987, n° 16.

⁴ Jurisprudence constante de la Cour constitutionnelle : voir, par exemple, C.C., 15 mars 2018, n° 29/2018, B.13.1.

L'article 31 du projet règle les modalités de la procédure de recours auprès de la cour contre une décision de la commission de discipline. Il contient des règles relatives à l'objet, au délai de recours et aux personnes qui peuvent introduire un recours, à la recevabilité de la requête, à la procédure et à la notification de l'arrêt.

À propos du fondement juridique de l'article 16 du projet, le délégué a déclaré ce qui suit :

« De rechtspleging bij het hof van beroep te Brussel binnen het kader van wraking vloeit voort uit artikel XI.75/8, § 6, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht dat hoger beroep mogelijk maakt tegen de beslissingen van de tuchtcommissie van het Instituut bij het hof van beroep te Brussel.

Zulks volgt uit de bestaande rechtspraak. In zijn arrest van 7 april 2008 (nr. 181.759) heeft de Raad van State daartoe gewezen op de rechtspraak van het Hof van Cassatie die stelde dat:

Artikel 838 van het Gerechtelijk Wetboek, ingevolge artikel 2 van hetzelfde Wetboek, ook geldt ten aanzien van een wraking van een lid van tuchtrechtelijke rechtscolleges;

Dat de boordeling van de wrakingsgronden toebehoort aan de onmiddellijk hogere rechtsinstantie, die boven de rechtsinstantie staat waarvan de leden gewraakt worden.

Binnen de context van de tuchtcommissie van het Instituut, betreft de onmiddellijk hogere rechtsinstantie het hof van beroep te Brussel.

De Raad van State verwees in haar arrest overigens naar een eigen advies van de afdeling wetgeving (nr. 37217/3 van 8 juni 2004):

‘Artikel 838 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat over de wraking uitspraak wordt gedaan door de rechtbank van eerste aanleg, door het hof van beroep, door het arbeidshof of door het Hof van Cassatie, naargelang van het geval, op de conclusie van het openbaar ministerie, nadat de partijen behoorlijk zijn opgeroepen om hun opmerkingen te horen.

Ingevolge de wijziging aangebracht in artikel 838 van het Gerechtelijk Wetboek bij de wet van 12 maart 1998, behoort de beoordeling van wrakingsgronden niet meer aan de rechtsinstantie waarvan de leden gewraakt worden, maar wel aan de onmiddellijk hogere rechtsinstantie. Die bepaling, die de wetgever beschouwt als een belangrijk element van het recht van verdediging, heeft een algemene strekking en is, overeenkomstig artikel 2 van het Gerechtelijk Wetboek, in beginsel toepasselijk op alle tuchtrechtsplegingen van jurisdictionele aard .

(...)

Indien de stellers van het ontwerp van deze regeling wensen af te wijken, is een optreden van de wetgever vereist. Zo zou geopteerd kunnen worden voor een regeling als vervat in de wet van 22 april 1999 betreffende de beroepstucht voor accountants en belastingconsulenten. In deze wet is de wetgever afgeweken van de gemeenrechtelijke wrakingsprocedure en heeft hij bepaald dat over de wraking wordt beslist door de tuchtcommissie zelf, in een andere samenstelling.’

De vermelding in het ontwerp van het hof van beroep te Brussel als rechtsinstantie die beslist over verzoeken tot wraking tegen leden van de tuchtcommissie van het Instituut, vormt van het bovenstaande een bevestiging ».

Au sujet du fondement juridique de l'article 31 du projet, le délégué a déclaré ce qui suit :

« Ingevolge artikel XI.75/8, § 2, derde lid, van het Wetboek van economisch recht bepaalt de Koning het tuchtreglement, dat de belangrijkste gedragsregels en de tuchtprocedure omvat. Ingevolge artikel XI.75/8, § 6, eerste lid, van hetzelfde Wetboek staat tegen de beslissingen van de tuchtcommissie hoger beroep open bij het hof van beroep te Brussel. De mogelijkheid tot het instellen van een beroep betreft een belangrijk aspect van de tuchtprocedure. De machtiging aan de Koning voor het vastleggen van de tuchtprocedure samengenomen met de beroepsmogelijkheid impliceren dat de Koning de modaliteiten kan vastleggen voor het (instellen van het) beroep tegen de beslissingen van de tuchtcommissie van het Instituut ».

Or, l'article XI.75/8, § 6, alinéa 1er, du Code de droit économique ne prévoit aucune habilitation au Roi, mais uniquement la désignation de la cour d'appel de Bruxelles comme organe de recours compétent en ce qui concerne les décisions de la commission de discipline.

Par ailleurs, l'article XI.75/8, § 2, alinéa 3, du Code de droit économique énonce uniquement que le Roi fixe le règlement de discipline et ainsi habilite également le Roi à fixer « les modalités relatives à la procédure disciplinaire »⁵. Cette disposition ne constitue toutefois pas une habilitation faite au Roi de définir le pouvoir de juridiction de la cour d'appel concernée, de fixer les modalités et les conditions de la procédure judiciaire⁶ ou de déroger au Code judiciaire⁷.

L'article 146, première phrase, de la Constitution contient du reste un principe de légalité pour la création d'un organe juridictionnel, ce qui signifie que les règles essentielles relatives à l'organisation, au fonctionnement et à la procédure, en ce qu'elles participent de l'« établissement » d'une juridiction au sens de l'article 146 de la Constitution, doivent être fixées dans la loi⁸.

Les conditions et modalités de la procédure de recours auprès de la cour d'appel de Bruxelles, mentionnées à l'article 31 du projet, exigent donc une intervention du législateur⁹. Il en va de même pour l'article 16, alinéa 2, du projet, dès lors que cette disposition étend la compétence de la cour d'appel de Bruxelles aux demandes de récusation introduites contre les membres de la commission de discipline, alors que l'article XI.75/8, § 6, alinéa 1er, du Code de droit économique, fait uniquement état « des décisions de la commission de discipline ».

⁵ *Doc. parl.*, Chambre, 2017-18, n° 54-3069/001, p. 29).

⁶ Si l'intention était d'habiliter le Roi à cet effet, le législateur n'aurait alors sans doute pas jugé nécessaire d'inscrire lui-même dans le Code judiciaire la règle de procédure spécifique qui est l'objet de l'article 41 de la loi du 8 juillet 2018.

⁷ Ainsi, l'interdiction d'intervention (article 31, § 3, alinéa 4, du projet) déroge à l'article 728, § 2ter, du Code judiciaire, qui a été inséré par l'article 41 de la loi du 8 juillet 2018. Cette disposition prévoit la possibilité d'intervention pour les membres de l'Institut et certains mandataires en brevets européens (cf. *Doc. parl.*, Chambre, 2017-18, n° 54-3069/001, pp. 40-41). À moins d'y être spécifiquement habilité, le Roi ne peut pas déroger à la loi.

⁸ Avis C.E. n° 62.411/2/AG du 2 mars 2018 sur un avant-projet de loi 'instaurant la Brussels International Business Court', observation 49.

⁹ À la lumière de ce qui précède, il n'existe pas davantage de fondement juridique pour l'article 14, § 1er, alinéa 3, 2°, du projet, qui renvoie à la procédure auprès de la cour d'appel de Bruxelles « conformément à l'article 31 ».

Il n'existe pas non plus de fondement juridique permettant d'imposer l'obligation de « respecter les arrêts de la cour d'appel » (article 32, alinéa 2, du projet). En effet, les règles concernant l'autorité de la chose jugée des arrêts sont fixées dans le Code judiciaire.

4.3. Il résulte de l'article 23, § 1er, 6°, du projet qu'une plainte ne sera recevable que si un montant de 50 euros est payé à l'Institut. Par ailleurs, l'article 29, § 2, alinéa 2, du projet offre à la commission de discipline la possibilité de décider qu'un membre doit rembourser tout ou partie des frais exposés par l'Institut dans le cadre de la procédure disciplinaire.

Interrogé sur le fondement juridique de ces dispositions qui imposent une charge financière à des particuliers, le délégué a renvoyé à l'article XI.75/8, § 2, alinéa 3, du Code de droit économique.

Or, cette disposition se limite à une habilitation à fixer le règlement de discipline. Elle ne peut pas être interprétée en ce sens qu'elle habilite le Roi à exiger du citoyen qu'il paie certaines cotisations. En effet, il résulte de l'article 173 de la Constitution qu'une autorisation légale spécifique est requise pour l'imposition d'une contribution financière, laquelle n'existe pas en l'espèce.

4.4. L'article 24 du projet implique l'obligation pour un membre qui fait l'objet d'une procédure disciplinaire de « fournir » au rapporteur et à la commission de discipline « sans restriction toutes les informations nécessaires et au besoin tout ou partie de ses dossiers ».

Conformément à l'article XI.75/13, § 3, du Code de droit économique, l'article 458 du Code pénal s'applique aux membres de l'Institut en matière de secret professionnel. En vertu de ce dernier article, seuls « la loi, le décret ou l'ordonnance » peuvent dispenser du secret professionnel. Le Roi n'a dès lors pas compétence à imposer l'obligation prévue à l'article 24 du projet.

EXAMEN DU PROJET

Article 12

5. L'article 12 du projet dispose que les poursuites disciplinaires ne se prescrivent que dix ans après le jour où le manquement reproché a été commis ou a pris fin. En outre, la prescription est interrompue « par tout acte de procédure accompli par la commission de discipline à l'encontre du membre de l'Institut concerné pour le même manquement au cours du délai de prescription ».

Il s'agit d'un délai de prescription particulièrement long. La majorité des régimes disciplinaires prévoient un délai de prescription court de six mois, qui commence à courir après la constatation ou la prise de connaissance des faits par l'autorité disciplinaire¹⁰.

Interrogé sur le choix de ce délai de prescription inhabituellement long, le délégué a donné la réponse suivante :

¹⁰ I. OPDEBEEK et A. COOLSAET, *Algemene beginselen van ambtenarentucht*, Bruges, La Charte, 2011, p. 291.

« De doorlooptijd van de aanvraag van een Belgisch octrooi tot de verlening bedraagt gewoonlijk één tot twee jaar. Inbreukprocedures of nietigheidsprocedures m.b.t. octrooien voor de Belgische hoven en rechtbanken nemen eveneens gewoonlijk een aantal jaren in beslag. Beroepsfouten die de octrooigemachtigde begaat bij de redactie van een octrooiaanvraag, die bijvoorbeeld de nietigheid van het octrooi tot gevolg hebben, kunnen bijgevolg pas na vele jaren aan het licht komen. Daarom werd gekozen voor een langere verjaringstermijn van tien jaar ».

Ces explications constituent une justification raisonnable du délai de prescription choisi.

Le fait que des poursuites disciplinaires sont possibles pendant un long délai n'empêche toutefois pas que l'autorité disciplinaire devra respecter le délai raisonnable aux différents stades de la procédure. Dès lors, l'autorité disciplinaire devra vérifier *in concreto* si la procédure disciplinaire a été engagée dans un délai raisonnable, compte tenu de la nature et de la complexité de l'infraction disciplinaire alléguée et de tous les éléments de l'affaire ¹¹.

Article 14

6. L'article 14, § 1er, alinéa 1er, du projet, énonce qu'à tous les stades de la procédure disciplinaire, l'article 871bis du Code judiciaire s'applique par analogie en ce qui concerne la protection du secret d'affaires « d'office, ou à la requête du membre concerné ou encore à celle de tout intéressé ».

À cet égard, le délégué a déclaré ce qui suit :

« Het doel bestaat er inderdaad in dat deze bepaling van toepassing is.

Met de zinsnede 'hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van het betrokken lid of van elke belanghebbende' wordt in feite verwezen naar de overeenkomstige zinsnede in artikel 871bis, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, zijnde 'op een met redenen omkleed verzoek van een belanghebbende partij of op eigen initiatief' ».

On supprimera dès lors le membre de phrase « d'office, ou à la requête du membre concerné ou encore à celle de tout intéressé » dans la disposition en projet. En effet, l'article 871bis du Code judiciaire s'appliquera par analogie dans le cadre de la procédure disciplinaire, en ce compris la règle figurant à l'alinéa 1er des paragraphes 1er et 2 de cet article selon laquelle « à la demande dûment motivée d'une partie intéressée ou d'office », il peut être décidé de qualifier de confidentiel des secrets d'affaires ou secrets d'affaires allégués.

7. L'article 14, §1er, alinéa 2, du projet dispose que ces décisions sont prises, « selon le cas, par le rapporteur ou par la commission de discipline ». On n'aperçoit cependant pas clairement quel organisme est compétent dans quel cas.

Invité à fournir des précisions à ce sujet, le délégué a répondu ce qui suit :

« De bevoegdheid van de rapporteur dan wel de tuchtcommissie tot het nemen van

¹¹ C.C., 4 février 2010, n° 8/2010, B.7.

de betrokken beslissingen wordt bepaald aan de hand van hun onderscheiden bevoegdheden. Zo is de rapporteur bevoegd om het onderzoek te voeren, ingevolge artikel 22, § 1, tweede lid, 2°, van het ontwerp. Voor informatie waarvan kennis wordt genomen binnen het kader van het onderzoek, kan men bijgevolg stellen dat de rapporteur bevoegd is om te beslissen. Ingevolge artikel 26, § 2, derde lid, van het ontwerp neemt de tuchtcommissie kennis van de verdediging van het betrokken lid. Voor informatie waarvan kennis wordt genomen binnen het kader van deze verdediging, kan men bijgevolg stellen dat de tuchtcommissie bevoegd is te beslissen. Enz. ».

Il serait toutefois recommandé d'adapter la disposition en projet au regard de cette précision, afin d'éviter tout doute éventuel quant à sa portée.

Article 22

8. À la question de savoir si les mots « est saisie de » figurant à l'article 22, § 1er, alinéa 1er, visent également « le traitement », le délégué a répondu ce qui suit :

« Met de term 'aanhangig worden gemaakt' in artikel 22, § 1, van het ontwerp wordt inderdaad zowel de behandeling van een zaak na een klacht als de behandeling ambtshalve bedoeld. In de Franse versie correspondeert de terminologie in de artikelen 7 en 22 van het ontwerp wel via het gebruik van het werkwoord 'saisir' ».

Il est conseillé de préciser la disposition en projet conformément à l'article 7 du projet.

9. Selon l'article 22, § 1er, alinéa 2, 2°, du projet, le rapporteur a pour mission « d'entendre le membre concerné ». L'article 26, § 2, du projet, dispose quant à lui que la commission de discipline, avant de prendre une décision, offre au membre concerné la possibilité de présenter sa défense, après que le rapporteur lui a notifié, notamment, son rapport.

Il ne ressort toutefois pas clairement de l'article 22, § 1er, alinéa 2, 2°, du projet quand le membre doit être entendu.

Le délégué a déclaré à cet égard :

« De rapporteur is ertoe gehouden om de betrokken octrooigemachtigde binnen het kader van zijn onderzoek (en dus vooraleer hij het verslag heeft opgesteld) te horen, ingevolge artikel 22, § 1, tweede lid, 2°, van het ontwerp. Nadien krijgt de betrokken octrooigemachtigde [de gelegenheid om] zijn verdediging te voeren, na in kennis te zijn gesteld van het verslag van de rapporteur, ingevolge artikel 26, § 2, van het ontwerp ».

Il ne ressort toutefois pas clairement de l'article 22, § 1er, alinéa 2, 2°, du projet à quel moment l'intéressé doit être entendu. Par souci de clarté, cette disposition devra donc être complétée par cet élément.

10. L'article 22, § 1er, alinéa 2, 4°, du projet, n'est pas très clair non plus. Il y est prévu que le rapporteur « s'il y a lieu » (dans le texte néerlandais : « indien nodig ») complète le dossier

ou le rapport à la demande du président de la commission de discipline, du président du conseil ou du ministre.

Dès lors qu'il ne peut se déduire des mots « s'il y a lieu » qui juge si cet ajout est ou non nécessaire, des éclaircissements ont été demandés à ce sujet. Le délégué a déclaré à cet égard :

« [De rapporteur] beoordeelt zelf of hij het, ingevolge het verzoek van de voorzitter van de tuchtcommissie, de voorzitter van de raad of de minister, nodig acht om het onderzoek, het dossier of zijn verslag aan te vullen ».

Il en résulte que le président de la commission de discipline, le président du conseil ou le ministre qui a l'Économie dans ses attributions ne peuvent adresser qu'une demande non contraignante au rapporteur, de sorte que celui-ci apprécie en toute autonomie la nécessité d'une instruction complémentaire. Dès lors qu'il ne ressort pas clairement de la disposition en projet que les trois personnes précitées ne disposent d'aucun droit d'instruction¹² en l'espèce, il est recommandé d'insérer une précision en ce sens.

Article 26

11. En prévoyant une notification au membre concerné des « manquements pouvant lui être reprochés » et de « la plainte », l'article 26, § 2, alinéa 1er, du projet donne à penser que l'intéressé ne doit pas encore avoir eu antérieurement connaissance des faits qui lui sont reprochés. L'arrêté en projet doit régler plus clairement l'audition préalable de l'intéressé, notamment en précisant à quel moment de la procédure cette notification doit avoir lieu.

Article 35

12. La date d'entrée en vigueur de l'arrêté envisagé n'est pas encore complétée à l'article 35 du projet. Il faudra veiller à ce que cette date s'aligne sur la date d'entrée en vigueur prévue à l'article 64, 1°, du projet 67.681/1/V, dès lors que l'entrée en vigueur du fondement juridique y est réglée.

DE GRIFFIER
LE GREFFIER

DE EERSTE VOORZITTER
LE PREMIER PRÉSIDENT

Astrid TRUYENS

Roger STEVENS

¹² S'il est vrai que l'article 15, § 1er, alinéa 1er, du projet prévoit que les membres de la commission de discipline ne peuvent pas recevoir d'instructions, il n'en reste pas moins que cela ne s'applique qu'« au sujet de leurs décisions ».